

TILLSYNSPLAN FÖR DJURENS HÄLSA OCH VÄLFÄRD SAMT FÖR VETERINÄRTJÄNSTER SOM KOMMUNER- NA ANORDNAR 2015 - 2021 UPPDATERING 2021

Samarbetsområdet för Jakobstad, Larsmo, Pedersöre och Nykarleby



1 INLEDNING	3
1.1 Programmets syfte och rättsliga grund	3
1.2 Förhållandet till andra program	3
1.3 Allmänt om veterinärvårdssystemet och dess uppgifter	4
2 VERKSAMHETSMILJÖN	4
2.1 Förändringar i verksamhetsmiljön	4
2.2 Samarbetsområde för miljöhälsovården	5
3 RESURSER	5
3.1 Kartläggning av resursbehov	5
3.2 Personresurser, ansvarsområden och arbetsfördelning	5
3.3 Säkerställande av personalens kompetens	6
3.4 Privat serviceutbud	7
4 INFORMATIONSSYSTEM	7
5 SAMARBETE OCH KOMMUNIKATION	8
5.1 Samarbete mellan myndigheter och information	8
5.2 Kommunikation vid störningssituationer	8
6 AVGIFTER	9
7 GENOMFÖRANDE AV TILLSYVEN	9
7.1 Tillsyn över djurhälsan	10
7.1.1 Beredskap för djursjukdomar	10
7.1.2 Misstanke om och fall av djursjukdom	11
7.1.3 Övervakning av zoonoser	12
7.1.4 Obligatoriska och frivilliga hälsokontrollprogram	12
7.1.5 Kontroll av fisk- och kräftodlingar	13
7.1.7 Uppföljning av övriga sjukdomar	14
7.1.8 Artificiell förökning av djur	14
7.1.9 Animaliska biprodukter	14
7.1.10 Import från tredje land och veterinär gränskontroll	16
7.1.11 Handel på den inre marknaden och utförsel av levande djur och animaliska biprodukter som inte ska användas som livsmedel	16
7.2 Tillsyn över djurens välfärd	17
7.2.1 Djurskyddsinspektion som grundar sig på misstanke	19
7.2.2 Granskning av tillstånds- och anmälningspliktig verksamhet	19
7.2.3 Djurtransporter	20
7.2.4 Slakterier och småskaliga slakterier	20
7.3 Stödövervakning	20
8 VERKSTÄLLANDE AV VETERINÄRTJÄNSTER	20
8.1 Grundläggande veterinärtjänster	21
8.1.1 Innehåll	21
8.2 Nationella hälsovårdsprogram – Naseva och Sikava	22
8.3 Akut veterinärhjälp	24
8.3.1 Innehåll	24
8.3.2 Akut veterinärhjälp utanför tjänstetid	24

8.4 Tjänsternas tillgänglighet och kvalitet.....	25
8.4.1 Tidsbeställning	25
8.4.2 Tillgänglighet	25
8.5 Lokaler	26
8.6 Redskap och instrument.....	26
8.7 Köpta tjänster.....	27
8.8 Tjänster som överskrider basnivån.....	27
9 LEDNING	27
9.1 Utvärdering av planerna och tillsyn över genomförandet.....	27
10 KVALITET	28
10.1 Insamling av respons	28
10.2 Behandling av klagomål	28
10.3 Förbättring av verksamheten	28
11 UPPFÖLJNING OCH RAPPORTERING.....	28
11.2 VASU-rapportering	28
11.3 Rapporter och statistik som begärs av andra myndigheter	29
11.4 Anmälan om djursjukdomar	29
11.5 Statistikföring över användningen av veterinärtjänster.....	29
AVSLUTNING	29

BILAGOR:

BILAGA 1 Kartläggning av resursbehovet

BILAGA 2 Djurgårdar med hälsokontrollplan

BILAGA 3 Privata veterinärkliniker i samarbetsområdet

BILAGA 4 Anläggningar i biproduktbranschen

BILAGA 5 Tillsyn, djurskydd

1 INLEDNING

Livsmedelsverket har utarbetat ett riksomfattande program för tillsynen över djurens hälsa och välfärd och för de veterinärtjänster som kommunerna anordnar 2015 - 2021 (EHO), uppdatering 2021, i enlighet med veterinärvårdslagen (765/2009).

1.1 Programmets syfte och rättsliga grund

Syftet med det nationella programmet för tillsynen över djurens hälsa och välfärd och de veterinärtjänster som kommunerna anordnar är att effektivera och förenhetliga verksamheten hos de tillsynsmyndigheter som står under Livsmedelsverkets ledning. Genom programmet vill man säkerställa att aktörerna reserverar tillräckligt med person- och andra resurser för tillsynsuppgifter och veterinärtjänster i hela landet.

Kommunen skall utarbeta en plan för de veterinärtjänster den ordnar med samt för hur tillsynen över djurens hälsa och välbefinnande ordnas på kommunens område. I planen skall man beskriva hur man organiserat skötseln av de tillsynsuppgifter angående djurens hälsa och välfärd som kommunalveterinären har tillordnats. Särskilt beskrivs tillsynsobjekten, godkännandeförfarandet, planering och genomförandet av inspektionerna, provtagningen, de administrativa tvångsmedlen samt uppföljningen av och rapporteringen om tillsynen. Planen skall utvärderas och ses över vid behov, dock högst med tre års mellanrum. Tillsynsveterinären är ansvarig för att den obligatoriska tillsynen av objekten görs, enligt bilagor i tillsynsplanen. Hygienikerveterinären hjälper till vid behov. Kommunen ska påvisa i sin plan att veterinärtjänsterna har ordnats i enlighet med veterinärvårdslagens krav.

Programmets rättsliga grunder ingår i 8 § i veterinärvårdslagen (765/2009) och i 1 § i statsrådets förordning om veterinärvården (1031/2009). Bestämmelser om tillsynen inom veterinärvårdslagens tillämpningsområde ingår också i bl.a. livsmedelslagen (23/2006) och lagen om djursjukdomar (441/2013).

1.2 Förhållandet till andra program

Programmet för tillsyn över djurens hälsa och välfärd utgör en del av det riksomfattande programmet för tillsynen över miljöhälsovården, det riksomfattande programmet för veterinärvård (EHO) 2015 - 2021, uppdatering för år 2021, samt den fleråriga nationella planen för tillsynen över livsmedelskedjan (VASU) som bygger på EU:s förordning nr 625/2017.

1.3 Allmänt om veterinärvårdssystemet och dess uppgifter

Jord- och skogsbruksministeriet leder och övervakar i egenskap av högsta myndighet verkställandet och iakttagandet av bestämmelserna om veterinärvård. Livsmedelsverket leder och övervakar i egenskap av centralförvaltningsmyndighet att bestämmelserna verkställs och iakttas. Regionförvaltningsverket svarar åter för verkställandet och iakttagande av tillsynen inom sitt eget område. Regionförvaltningsverket utför också själva tillsyn över veterinärvården, bland annat EU-djurskyddsinspektioner.

På lokalnivå ansvarar kommunen, samkommunen eller samarbetsområdet för miljöhälsovården för planeringen och genomförandet av veterinärvården. Kommunerna står för en stor del av veterinärtjänsterna, så som de grundläggande veterinärtjänster som är tillgängliga vardagar och den akuta hjälp som är tillgänglig under alla tider på dygnet. Utbudet av veterinärtjänster kompletteras av privat veterinärvård, som främst fokuserar på smådjur och hästar och ibland även på specialistvård.

2 VERKSAMHETSMILJÖN

2.1 Förändringar i verksamhetsmiljön

I och med revideringen av veterinärvårdslagen i november 2009 har staten börjat köpa tjänster i anslutning till myndighetstillsynen över djurens hälsa och välfärd av kommunerna. Målsättningen är att dra en tydligare gräns mellan myndighetstillsynen och veterinärtjänsterna.

Behovet av veterinärtjänster påverkas av den fortsatta minskningen av antalet produktionsdjur och av att produktionen koncentreras till allt större enheter. Den förebyggande hälsovården får allt större betydelse och utvecklingen innebär också nya utmaningar för tillsynen över djurens hälsa och välmående. Antalet sällskapsdjur ökar också hela tiden, vilket ställer högre krav och förväntningar på veterinärvården. Även hästnäringen har en viktig roll som konsument av veterinärtjänster, både som yrkes- och hobbyverksamhet.

Miljöhälsovården kommer inte att överföras med Social- och hälsovårdsverkets övriga enheter till Välfärdskommunen Österbotten. Detta betyder att Miljöhälsovården kommer att få en ny organisation fr.o.m. 1.1.2022 och planering inför detta kommer att pågå under år 2021.

2.2 Samarbetsområde för miljöhälsovården

Kommunerna sköter sina uppgifter i anslutning till miljöhälsovården inom ramen för kommunala samarbetsområden. I Jakobstadsnejden sköts miljöhälsovården genom samarbete mellan kommunerna Jakobstad, Nykarleby, Larsmo och Pedersöre, där Jakobstad fungerar som värdkommun. Ett annat samarbetsområde inom veterinärvården är jourområdet där ovan nämnda område ytterligare samarbetar med kommunerna Kronoby och Karleby. Som chef för veterinärerna i Jakobstadsnejden fungerar chefen för miljöhälsovården.

3 RESURSER

3.1 Kartläggning av resursbehov

Samarbetsområdet skall innan tillsynsplanen utarbetas kartlägga resursbehovet för att utreda behovet av tillsyn och tjänster.

Som bilaga till denna tillsynsplan finns blanketten ”Kartläggning av resurserna” (bilaga 1), där resursbehovet framkommer. Arbetsbördan för de praktiserande veterinärerna är hög och det finns en stor risk att kravet på veckovilan ytterligare belastar deras arbete. Under år 2021 behöver dimensioneringen av praktiserande veterinärer ses över.

3.2 Personresurser, ansvarsområden och arbetsfördelning

I samarbetsområdet Jakobstad, Larsmo, Pedersöre och Nykarleby finns tre heltidstjänster för praktiserande kommunveterinärer. Därtill finns en hygienikerveterinärstjänst och en tillsynsveterinärstjänst. De praktiserande kommunveterinärerna ansvarar för olika delar/områden av samarbetsområdet med mottagningar i Jakobstad, Nykarleby och Bennäs. Till hygienikerveterinärens arbetsuppgifter hör främst tillsyn av mjölkproduktionsenheter och granskningar av anläggningar. Tillsynsveterinärens arbetsuppgifter består främst av biproduktkontroll, djurskyddsinspektioner samt tillsyn och provtagning gällande smittosamma djursjukdomar.

Alla de praktiserande kommunveterinärerna vårdar både smådjur och stora djur. I Jakobstad sköts främst smådjur medan veterinären i Nykarleby sköter både smådjur och produktionsdjur och veterinären i Bennäs sköter främst produktionsdjur. Alla tre praktiserande veterinärer deltar i journingen. Eftersom resursbehovet i Larsmo är mindre än i de övriga

kommunerna har Larsmo ingen egen kommunveterinär, utan veterinären i Pedersöre sköter båda kommunerna. I Nykarleby, Pedersöre och Larsmo finns det mycket produktionsdjur varvid andelen stordjursbesök är större än i Jakobstad. Stordjursbesöken i Jakobstad sköts vanligen av veterinären i Pedersöre och smådjursägare från Pedersöre hänvisas ofta till mottagningen i Jakobstad. I Nykarleby utgör stordjursbesöken 50% och för Pedersöre är andelen 90 %. Största delen av de praktiserande veterinärernas arbetstid används till grundläggande veterinärvård.

Tanken är att tillsynsveterinären främst skall sköta tillsynsuppgifterna inom djurskydd. Då tillsynsveterinären inte är på plats skall hygienikerveterinären i första hand sköta tillsynen av djurskyddet. Ifall de praktiserande veterinärerna sköter tillsynen skall de, för att undvika jäv, sträva till att fördela uppgifterna så att ingen behöver utöva tillsyn i den kommun där de själva utövar veterinärpraktik.

Chefen för miljöhälsovården utför även administrativa uppgifter inom veterinärvården. Dessutom är en del av arbetstiden för miljöhälsovårdens sekreterare avsatt för sekreterar- och byråuppgifter inom veterinärvården.

3.3 Säkerställande av personalens kompetens

I 18 § i lagen om utövning av veterinäryrket (29/2000) bestäms, att en utövare av veterinäryrket är skyldig att upprätthålla och utveckla den yrkesskicklighet som utövningen av yrket förutsätter samt att göra sig förtrogen med de bestämmelser och föreskrifter som gäller yrkesutövningen. Varje utövare av veterinäryrket skall av sin arbetsgivare beredas möjlighet att delta i behövlig yrkesinriktad fortbildning.

Veterinärer som anställs i samarbetsområdet, både tillsvidareanställda och vikarier, skall ha behörighet att arbeta som kommunveterinär i Finland och förutsätts ha tillräcklig kompetens för tjänsten eller vikariatet. Samarbetsområdet anställer endast behöriga legitimerade veterinärer som tillsvidareanställda. Även vid anställning av vikarier kontrolleras behörigheten (studerandes praktikrättigheter). Veterinärernas behörighet kontrolleras via Livsmedelsverkets hemsidor, genom en offentlig informationstjänst <https://palvelut2.evira.fi/elainlaakarihaku/>.

Ibland tas studeranden inom djurskötsel emot som praktikanter men då försäkras man sig om att praktikanten alltid arbetar tillsammans med veterinären och endast utför uppgifter under uppsyn av en veterinär. För år

2021 finns ingen djursjukvårdare vid mottagningen i Jakobstad, men budgetmedel finns reserverade.

Veterinärernas fortbildning följs upp genom personliga utbildningskort. Målet är att veterinärerna skulle ha möjlighet till minst fyra dagar yrkesmässig utbildning per år, liksom de andra anställda inom miljöhälsovården i samarbetsområdet (nationella målet är 8 dagar/år). Veterinärerna har deltagit i Finlands Veterinärförbunds Veterinärdagarna, som ordnas varje höst i Helsingfors. Veterinärerna kan även delta i skolningar och tillfällen som Livsmedelsverket, regionförvaltningsverket eller någon annan ordnar.

Exempel på årliga skolningstillfällen och seminarier för veterinärerna:
Livsmedelsverkets seminarier och skolningsdagar
Regionförvaltningsverkets möten och skolningsdagar
Veterinärdagarna

3.4 Privat serviceutbud

Kommunen kan med stöd av 17 § i veterinärvårdslagen ingå avtal med en privat veterinärtjänsteproducent om produktion av de grundläggande veterinärvårdstjänster och den akuta veterinärvård som ligger på kommunens ansvar.

Samarbetsområdet köper inga tjänster av privata veterinärvårdstjänsteproducenter. På området finns fyra privata veterinärkliniker (se bilaga 3), till vilka kunden kan vända sig ifall det inte finns en kommunveterinär tillgänglig eller i sådana fall där patienten kräver specialistvård. De privata tjänsteutövarna erbjuder främst veterinärvård för smådjur.

4 INFORMATIONSSYSTEM

Tillsynen över djurens hälsa och välfärd stöds av flera informationssystem och register som har anknytning till varandra. Vid import och handel på den inre marknaden används systemet TRACES.

Informationssystem som praktikerveterinärerna har tillgång till är TRACES, Naseva, Sikava och register upprätthållna av Livsmedelsverket. Veterinärerna har tillgång till djurhållningsregister, får- och getregistret och register över de som utfodrar med kadaver. Miljöhälsovården har via tillsynsveterinärens användarrättigheter tillgång till registret över djurhåll-

ningsförbud. Tillsynsveterinären meddelar de övriga veterinärerna om någon som hör till samarbetsområdet dyker upp på listorna. Elvi är ett för veterinärvården utvecklat program dit man sparar stickprovsinspektioner av djurens välmående och djurtransporter, höranden och beslut till följd av dem och möjliga uppföljningsinspektioner. Tillsvidare sköter Regionförvaltningsverkets sekreterare om informationsöverföringen till Elvi. För de praktiserande veterinärerna finns datasystemet ProVet tillgängligt.

Pikantti är ett slutet nätverk i Livsmedelsverkets regi för tillsynsmyndigheter. Pikantti är en samlingsplats för information och olika anvisningar gällande tillsynsuppgifter.

Om andra informationssystem erbjuds veterinärerna och kommunen kommer de att tas i bruk enligt behov. Ifall nya informationssystem tas i bruk måste ledningen se till att skolningar angående programmen hålls så att personalen har tillräcklig kompetens att använda dem. Kartturi-programmet kan användas av kommunveterinärer vid behov.

5 SAMARBETE OCH KOMMUNIKATION

5.1 Samarbete mellan myndigheter och information

Kommunveterinärerna ansvarar själva för kommunikationen och informationen inom veterinärvården. Kanalerna som används är telefon, post, e-post och arbetsmöten. Chefen för miljöhälsovården för vidare information till veterinärerna som inkommit från regionförvaltningsverket och som berör deras arbete. Regelbundna veterinärmöten där aktuella saker diskuteras tillsammans med chefen för miljöhälsovården ordnas i samband med jourmöten ca 3 gånger/år. Veterinärerna håller regelbunden kontakt med länsveterinärerna och regionförvaltningsverket. Veterinärerna informerar även regionförvaltningsverket och hälsomyndigheter vid behov enligt kraven i lagstiftningen.

Veterinärerna sköter själva kontakten till andra myndigheter så som exempelvis polisen.

5.2 Kommunikation vid störningssituationer

Kommunikationen i störningssituationer finns beskriven i miljöhälsovårdens beredskapsplan. Beredskapsplanen finns utprintad i mötesrummet samt elektroniskt på I/ Miljöhälsovården/ Hälsoinspektionen/ 4. Verksamhetsplanering/ 4.4 Beredskapsplan.

6 AVGIFTER

Bestämmelser om arvode och ersättningar för tillsyn av djurens hälsa och välfärd och för kommunala veterinärtjänster finns i kapitel 5 i veterinärvårdslagen (765/2009) och i 3 § i statsrådets förordning om veterinärvård (1031/2009).

Kommunerna har rätt att uppbära en klinikavgift och avgift för ev. djurskötare vid en klinik. Enligt den godkända taxan för 2021 kommer man att uppbära en klinikavgift på 5 euro + moms per besök vid alla tre mottagningarna.

Enligt 22 § i veterinärvårdslagen har kommunerna även rätt att delta i de kostnader som grundläggande veterinärtjänster och akut veterinärhjälp förorsakar ägaren till eller innehavaren av ett nyttodjur. Kommunerna i samarbetsområdet subventionerar kostnaderna för veterinärtjänsterna till den del de överstiger en självriskandel. Den fastställda självriskandelen är bunden till besöksavgiften för 20 km sjukresa enligt den kommunala veterinärtaxan samt den kilometerersättning som ifrågavarande sjukresa (tur-retur 40 km) berättigar till enligt Social och hälsovårdsnämndens beslut § 46/19.3.2013. För år 2020 var självrisken 56,13 €.

7 GENOMFÖRANDE AV TILLSYVEN

Målsättningen för tillsynen av djurens hälsa och välfärd är att implementera de mål som fastställts i lagstiftningen om djursjukdomar, djurskyddslagstiftningen, lagstiftningen om medicinsk behandling av djur, lagarna om bekämpning av djursjukdomar som med lätthet sprider sig samt i lagen om verkställighet av systemet med gårdsstöd.

De strategiska målen för tillsynen i hela tillsynskedjan är, att:

- tillsynen fungerar optimalt genom hela tillsynskedjan
- tillsynen är resultatriktad, effektiv, enhetlig och riskbaserad
- kompetensen inom tillsynen ligger på en hög nivå
- tillsynen är kundvänlig
- informationsflödet inom tillsynen är effektiv och följer givna direktiv

7.1 Tillsyn över djurhälsan

7.1.1 Beredskap för djursjukdomar

Beredskapen inför riskerna med smittosamma djursjukdomar är en central del av tillsynen över djurhälsan. Kommunveterinären ansvarar inom kommunen för att lagarna om djursjukdomar och de bestämmelser som utfärdats med stöd av dessa följs och verkställs. Kommunen bör skapa förutsättningar för att sköta de tillsynsuppgifter som fastställts för kommunveterinärerna i lagen om djursjukdomar (441/2013) och i förordningen om djursjukdomar som ska bekämpas och klassificeringen av dem (843/2013).

Övervakningen av djursjukdomar på gårdar utförs i samband med de normala sjukbesöken eller på begäran av regionförvaltningsverket. Kontroller utan misstanke görs på gårdar som hör till hälsokontrollprogrammen. Djurägarna är skyldiga att meddela veterinären ifall de misstänker att något djur har drabbats av en allvarlig sjukdom. Kommunveterinärerna ansvarar för rapporteringen av djursjukdomar på sina respektive områden. Veterinärerna rapporterar till regionförvaltningsverket och Livsmedelsverket.

Kontaktuppgifter till personalen på miljöhälsovården finns i beredskapsplanen i mötesrummet samt elektroniskt på I/ Miljöhälsovården/ Hälsainspektionen/ 4.Verksamhetsplanering/ 4.4Beredskapsplan /beredskapsmapp A. Telefonnumren finns även sparade i veterinärernas mobiltelefoner.

Beredskapsplanerna utarbetas i samarbete mellan veterinärerna och hälsainspektionen. Planerna genomgås årligen och uppdateras vid behov. I den nuvarande beredskapsplanen för miljöhälsovården ingår ett avsnitt om veterinärmedicinska risker (avsnitt 3.7).

Kommunikationsplan för miljöhälsovården finns förutom i mötesrummet även elektroniskt på I/ Miljöhälsovården/ Hälsainspektionen/ 4. Verksamhetsplanering/ 4.8 Kommunikationsplan

Vid lokala störningssituationer minskas den ordinära verksamheten och man prioriterar bekämpning av allvarliga sjukdomar, djurskyddet samt brådskande myndighetsuppgifter. Vid förekomst av smittosamma djursjukdomar agerar man enligt instruktioner från länsveterinären. Regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finland har beredskapsprogram för bekämpning av allvarliga smittosamma sjukdomar samt materialförråd. Regionförvaltningsverket har även specialutbildat veterinärer (sk. bered-

skapsveterinärer) som kan delta i arbetet med bekämpning av allvarliga djursjukdomar.

På scfach-websida hittas mera information om smittosamma djursjukdomar i Europa. På www.epiwebb.se finns mycket information samt videonuttar om epizootisjukdomar. Även ETT:s hemsida innehåller information om dessa. I veterinärvårdslagstiftningen under rubrik D: Djursjukdomar, finns anvisningar om bl.a. åtgärder, bekämpning och desinfektionsåtgärder då en allvarlig eller smittosam djursjukdom konstateras eller misstänks.

I störningssituationer försöker man anställa vikarier, men på grund av bristen på veterinärer i området är detta svårt. Om en kommunveterinär helt sysselsätts med misstankar om eller bekämpning av akuta djursjukdomar ordnas det så att de övriga kommunveterinärerna sköter den akuta veterinärvården på den berörda veterinärens område. Veterinärerna inom samarbetsområdet kan användas av alla kommuners invånare. Jourringen ser också till att det utanför tjänstetid finns tillgång till veterinär inom området. Veterinärerna upprätthåller sina kunskaper om bekämpning av djursjukdomar genom att delta i utbildningar som hålls av Livsmedelsverket och Regionförvaltningsverket. Tillsynsveterinär Maria Lassus-Jensen kommer att ta sig an uppgiften som beredskapsveterinär.

7.1.2 Misstanke om och fall av djursjukdom

De smittsamma djursjukdomarna delas enligt lagen in i djursjukdomar som skall bekämpas, anmälningspliktiga djursjukdomar och övriga djursjukdomar. De djursjukdomar som enligt lag skall bekämpas delas ytterligare in i djursjukdomar som skall övervakas, farliga djursjukdomar och djursjukdomar som lätt sprider sig. Tjänsteveterinärerna ansvarar för bekämpningsåtgärderna mot sådana djursjukdomar som skall bekämpas enligt lag.

Om kommunveterinären misstänker eller konstaterar att ett djur har insjuknat i en djursjukdom som med lätthet sprider sig eller i en farlig djursjukdom meddelar veterinären omedelbart länsveterinären.

Ifall veterinären misstänker eller konstaterar att ett djur har insjuknat i en djursjukdom som skall övervakas meddelar hen om sjukdomen senast följande vardag till länsveterinären.

Övriga djursjukdomar meddelas i månadsrapporten. Veterinärerna ansvarar själva för rapporteringen från sina respektive områden. Blanketten finns elektroniskt på Livsmedelsverkets internetsida.

7.1.3 Övervakning av zoonoser

Vissa sjukdomar kan också smitta mellan människor och djur t.ex. salmonella. Sådana sjukdomar kallas zoonoser. I Jord- och skogsbruksministeriets förordning om anmälan om djursjukdomar och sändande av mikrobstammar (1010/2013) stadgas om kommunveterinärens skyldighet att anmäla förekomsten av zoonoser till den hälsocentralsläkare som ansvarar för bekämpningen av smittosamma sjukdomar på ifrågavarande område. Kommunveterinären rapporterar om förekomsten av de separat uppräknade zoonoserna senast följande vardag till regionförvaltningsverket och till chefen för miljöhälsovården, som meddelar vidare till den läkare som ansvarar för bekämpningen av smittosamma sjukdomar i samarbetsområdet, Johanna Gripenberg, johanna.gripenberg@jakobstad.fi. Läkaren kontaktar i sin tur veterinärerna enligt Statsrådets förordning om smittosamma sjukdomar (146/2017), ifall någon zoonos påträffas eller misstänks hos en patient. Ifall det är fråga om en livsmedelsburen zoonos sammankallas vid behov utredningsgruppen för livsmedels- och vattenburna epidemier.

7.1.4 Obligatoriska och frivilliga hälsokontrollprogram

För vissa djursjukdomar som enligt lag skall bekämpas har man genom speciallagstiftning fastställt kontrollprogram med en miniminivå på kontroller som ska utföras. Till dessa särskilt reglerade program hör salmonellaövervakningen för höns, broiler och kalkoner. Mjölkbесättningar med direktförsäljning av obehandlad mjölk lyder även under den obligatoriska salmonellaövervakningen. Hos dessa behöver tjänsteveterinären inte själv regelbundet ta salmonellaprov utan kontrollerar genom övervakning att de fastställda salmonellaproven har tagits (Gårdar med direktförsäljning av mjölk finns listade under I/ Veterinärvård/ Primärproducentgranskningar enligt livsmedelslagen vid djurproduktionsgårdar/ Direktförsäljning av mjölk). Frivilliga kontrollprogram är t.ex. kontrollprogrammet för maedivisna och scrapie hos får och getter samt BKD-programmet (Bacterial Kidney Disease) för fiskvattenbruksanläggningar.

De djurhållningsställen inom samarbetsområdet som berörs av de obligatoriska programmen för hälsokontroll finns med i resursbehovsbilagan samt i bilagan över djurhållningsställen som berörs av programmen för

hälsokontroll (bilaga 1 och 2). På området finns få sådana gårdar och resursbehovet är relativt litet.

Kommunveterinärerna har bokföring över de gårdar som anslutit sig till eller lämnar programmen och sänder uppgifterna vidare till regionförvaltningsverket. Veterinärerna har det huvudsakliga ansvaret för hälsokontrollprogrammets gårdsbesök. Veterinären ansvarar också för att rapporteringen om besök och provtagningar förs vidare till regionförvaltningsverket.

På de höns gårdar som hör till salmonellaövervakningsprogrammet (bilaga 2) gör tjänsteveterinärerna vanligen årliga kontrollbesök. Om verksamheten räknas som liten görs besöken vart annat eller vart tredje år. Vid besöken granskas fåglarnas hälsotillstånd och produktionsmiljö, samtidigt som officiella provtagningar görs. Vid besöken kontrolleras också att företagarens egna provtagningar och anmälningar om flockarnas ankomst gjorts enligt bestämmelserna. Besöken protokollförs.

Ifall man upptäcker att bestämmelserna för hälsokontrollprogrammen inte har uppfyllts, vidtas åtgärder enligt regionförvaltningens direktiv. Vid behov granskar man och följer upp oklara fall.

7.1.5 Kontroll av fisk- och kräftodlingar

Inom samarbetsområdet finns i dagens läge en anläggning för vattenbruksdjur: en kräftanläggning i Nykarleby. Miljötillstånd har beviljats för en fiskodling utanför Jakobstad. Verksamheten kan komma att inledas under år 2021.

Kommunveterinären på respektive område utreder riskerna med vattenbruksdjursanläggningarna och informerar länsveterinären om eventuella risker. Bland annat följande faktorer, som anses öka risken för smittspridning till eller från anläggningen, bör beaktas:

- anläggningar som hämtar material från havsområden till insjöområdet
- anläggningar som har hämtat fisk/rom från andra länder inom de 3 senaste åren
- en anläggning i havsområdet som ligger inom fem kilometers avstånd från ett renseri
- anläggningar kring övre loppen av Vuoksen och Kemi älv, under 100 km från Rysslands gräns

- anläggningar som har haft bristfällig kontroll, bokföring osv. under tidigare års kontroller

För tillfället finns det inga av de ovannämnda riskerna associerade med anläggningarna ifråga. Tillsynen över fisk- och kräftanläggningar är riskbaserad och Livsmedelsverket ger årligen föreskrifter om övervakningen där risknivån angående det geografiska läget och typ av odling tas i beaktande.

Av veterinärerna på respektive område krävs uppdaterad kunskap om fisk- och kräftodlingar.

7.1.6 Duvslag

Inom samarbetsområdet finns inga duvslag.

7.1.7 Uppföljning av övriga sjukdomar

Livsmedelsverket begär ibland in prov för uppföljning av sjukdomar enligt en egen separat plan. Tillsynsveterinären eller annan tjänsteveterinär ansvarar inom kommunen för att provtagningen förverkligas inom utsatt tid. Uppgifterna sparas och rapporteras i enlighet med myndigheternas direktiv.

7.1.8 Artificiell förökning av djur

Inom samarbetsområdet finns ingen embryogrupp som utför embryotransplantationer på hästar.

7.1.9 Animaliska biprodukter

7.1.9.1 Godkännande och tillsyn över anläggningarna i biproduktsbranschen

Enligt förordningar (EG) 1069/2009, (EG) 142/2011 och lagen om animaliska biprodukter 517/2015 förutsätts att anläggningar i biproduktsbranschen skall vara godkända eller registrerade av behörig myndighet. Dessutom skall myndigheterna regelbundet utföra inspektioner i dessa anläggningar. Kommunveterinärerna godkänner lagringsanläggningar där det lagras tekniska produkter, fodercentraler på gårdar, förbränningsanläggningar i anslutning till jordbruksföretag samt vissa tekniska anlägg-

ningar. På Livsmedelsverket websida (lomakkeet-ja-ohjeet/sivutuotteet/) finns blanketter för granskning samt för registrering/godkännande av anläggningar i biproduktbranschen. Blanketten för registrering/godkännande av biproduktanläggningar sänds utan dröjsmål till Livsmedelsverket (abp@ruokavirasto.fi) som upprätthåller register över biproduktanläggningarna. Den kommunala tillsynen över anläggningar i biproduktbranschen utförs i första hand av tillsynsveterinären. En del biproduktanläggningar övervakas av Livsmedelsverket

Inom samarbetsområdet finns för tillfället 17 anläggningar i biproduktbranschen, (bilaga 4, anläggningar i biproduktbranschen). Kommunveterinären granskar biproduktanläggningar och verksamhetsidkare enligt en årlig övervakningsplan från Livsmedelsverket. Över inspektionsbesöken skrivs ett granskningsprotokoll, som sänds till Rfv och Livsmedelsverket. Korrigering av de brister som upptäcks vid inspektionerna följs upp. Fr.o.m. 2016 är de planenliga inspektionsbesöken avgiftsbelagda.

7.1.9.2 Nedgrävning av biprodukter

Kadaver av idisslare, svin, fjäderfä och pälsdjur, biprodukter av kategori 2 och 3 från hemslakt, slaktplatser och småskaliga styckningsanläggningar och vissa andra biprodukter som avses i 4 § i JSM 1374/2004, får bortskaffas genom nedgrävning endast på s.k. avlägsna områden.

Eftersom samarbetsområdet inte är ett s.k. avlägset område får kadaver inte grävas ner. Gårdarna inom samarbetsområdet bortskaffar biprodukter och kadaver av vuxna (>12mån) nöt och får genom att de hämtas av Honkajoki Oy, som ingått avtal med staten om uppsamling och destruering av döda djur. Svin, höns och kalvar destrueras också vid Honkajoki Oy, men även av andra destruktionsanläggningar som har tillstånd att behandla dessa kadaver, t.ex. Feora Oy Ab. Även biprodukter som uppkommer vid hemslakt av djur måste destrueras på motsvarande sätt enligt föreskrivna metoder. Små hönsgårdar som har under 100 fåglar får gräva ner kadaver.

Vid konstaterande av brister vidtas åtgärder och man övervakar att verksamheten i fortsättningen sköts korrekt.

7.1.9.3 Aktörer som använder obearbetade biprodukter

Aktören skall göra en skriftlig anmälan till kommunveterinären om sådan verksamhet där användandet av obearbetade biprodukter tillåts. I fråga om utfodring av vilda djur skall anmälan göras årligen, i övriga fall är en en-

gångsanmälan tillräcklig. Aktören registreras i det nationella djurhållarregistret som Livsmedelsverket administrerar.

På samarbetsområdet sker för tillfället ingen utfodring av vilda djur där kadaver används. Ifall någon börjar utfodra med kadaver skulle målet vara att granska platserna och aktörerna en gång per år.

7.1.10 Import från tredje land och veterinär gränskontroll

Länsveterinärerna får via programmet TRACES information om partier av djur och produkter som importeras från tredje land och som på grund av risk för djursjukdomar ska kontrolleras särskilt på destinationsorten.

Kommunveterinären meddelas av regionförvaltningsverket om djur- eller produktpartier, som misstänks innebära risk för djursjukdom och om misstankar att ett djur- eller produktparti har importerats på olaglig väg. Kommunveterinären kan, på länsveterinärens begäran, göra behövliga granskningar och rapporter i enlighet med Livsmedelsverket och regionförvaltningens direktiv. Resultaten från granskningen rapporteras omedelbart till regionförvaltningsverket och Livsmedelsverket. Vid risk för djursjukdomar kan djur sättas i karantän eller avlivas.

7.1.11 Handel på den inre marknaden och utförsel av levande djur och animaliska biprodukter som inte ska användas som livsmedel

Importörer och exportörer av vissa djur och produkter på den inre marknaden registrerar sig eller ansöker om importtillstånd hos Livsmedelsverket, som sänder uppgifter om registreringen och importtillstånden till regionförvaltningsverket och i vissa fall även till kommunveterinärerna eller andra övervakande tjänsteveterinärer.

De som registrerat sig hos Livsmedelsverket bokförs i veterinärernas datasystem. Export- och importprodukter bör uppfylla alla angivna krav innan de godkänns. Vid oklara fall vänder kommunens tjänsteveterinär sig till länsveterinären.

7.1.11.1 Import från den inre marknaden

Vid handel på den inre marknaden är importören skyldig att i fråga om vissa djur och produkter skicka en förhandsanmälan till Livsmedelsverket om det parti som importeras. Livsmedelsverket sänder anmälningarna till

ifrågavarande regionförvaltningsverk. Länsveterinären sänder vid behov anmälningarna vidare till de övervakande veterinärerna. Verkställda granskningar rapporteras av veterinären via TRACES systemet, genom att fylla i övervakningsdelen (dvs. del tre) i hälsointyget. Partier som eventuellt inte godkänns skall rapporteras till Livsmedelsverket. Då ett parti som anlant inte uppfyller villkoren för import vidtas korrigerande åtgärder t.ex. att partiet returneras eller att djuret avlivas.

Målet är att alla nya importörer granskas vid den första importen och därefter årligen.

7.1.11.2 Export till den inre marknaden

Tjänsteveterinären granskar exportpartier före avsändning enligt Livsmedelsverket anvisningar. Vid behov granskas även att registrering blivit gjord och att den är i kraft för partiet i fråga ifall detta krävs. Tjänsteveterinären utfärdar på basen av granskningen ett hälsointyg, där det i frågavarande partiets uppgifter ingår.

Kommunveterinären utför hälsogranskningar och skriver exportintyg för husdjur och nyttodjur i sådana fall där intyg utfärdade av tjänsteveterinär krävs. Intyg och undersökningar betalas av exportören.

Uppföljningen sker via TRACES.

7.1.11.3 Export till länder utanför EU (sk. tredje land)

Exportören ber tjänsteveterinären utföra inspektionen men utreder själv vilka krav som gäller för exporten. Man måste noga försäkra sig om att mottagarlandets villkor för export uppfylls samt vilka dokument som krävs. Detta görs ofta i samarbete med Livsmedelsverket

Tjänsteveterinären granskar att kraven för export uppfylls för djuren eller produkten som skall exporteras. Levande djur granskas av tjänsteveterinären varefter hen utfärdar och/eller undertecknar behövliga exportintyg som krävs. Intyg och undersökningar betalas av exportören.

7.2 Tillsyn över djurens välfärd

Med tillsynen över djurens hälsa och välbefinnande avses den djurskyddstillsyn som bygger på djurskyddslagen, djurtransportlagen, djurtransportförordningen samt de förordningar och bestämmelser som grundar sig på dessa. De regionala och lokala myndigheternas uppgift är att

övervaka att djur sköts, behandlas, används och transporteras enligt djurskyddsbestämmelserna.

Vid regionförvaltningsverket ansvarar länsveterinärerna för tillsynen. I kommunerna är det kommunveterinärerna, hälsoinspektörerna och polisen som ansvarar för att lagarna och bestämmelserna efterföljs i området. Som tillsynsmyndigheter i slakterier fungerar besiktningsveterinärerna liksom gränsveterinärerna inom gränsövervakningen. Djurtransporter på vägarna granskas av polisen.

Ifall man upptäcker eller misstänker förfaranden som strider mot djurskyddsbestämmelserna utförs en djurskyddsinspektion av en tjänsteveterinär. Djurskyddsinspektioner görs ofta som följd av anmälningar som inkommit från allmänheten samt på uppmaning från regionförvaltningsverket. Över inspektionen förs ett protokoll. Ifall brister konstateras, gör man ett beslut om vilka åtgärder som bör vidtas samt inom vilken tid åtgärdandet skall ske. Ifall ett djurskyddsbeslut görs på basen av inspektionen skickas detta för kännedom till regionförvaltningsverket samt till polisen och dokumenten sparas i TWeb. Veterinären kan begära tjänstehjälp av polisen för inspektionen, ifall hen anser det vara nödvändigt. I allvarliga fall kan veterinären även göra en förundersökningsbegäran, enligt mall som finns på I:/veterinärvård/djurskydd/blanketter-tillsyn/modelldokument djurskydd jstad/lähetete poliisille eläinsuojeluasio-issa, till polisen. Veterinären kontrollerar och granskar att de utfärdade åtgärderna har vidtagits efter tidsfristens slut. Detta sker oftast genom ett uppföljningsbesök.

I svåra fall kan veterinären kontakta länsveterinären och be om hjälp.

Ifall det är fråga om sådana brådskande fall som avses i 44 § i djurskyddslagen ser man till att djurens skötsel tillfälligt ordnas. Detta kan t.ex. ske genom att skötseln ordnas av den aktör som samarbetsområdets kommuner har ingått avtal med för omhändertagandet av hittedjur (handlings-schema för § 44 finns på I:/djurskydd/checklistor och anvisningar). Djurens skötsel kan också ordnas t.ex. genom kommunens avbytare eller avtal med grannar. De kostnader som uppkommer debiteras av djurets ägare (mall om detta finns även på I:). En sista utväg är att djuren omhändertas och överlåts till en ny ägare eller att djuren avlivas.

Alla kommuner inom samarbetsområdet har ingått avtal med Tuhnulas hundpensionat

Kontaktuppgifter:
Tuhnula, Karbyvägen 52
68690 Sundby
Telefon 046 6477975
<http://www.tuhnulan.com/hittedjuren.html>

Under kommande år uppskattas att kring 75 - 100 djurskyddsinspektioner/år kommer att göras på samarbetsområdet. Till en del inspektioner åtgår endast 2 - 3 timmar (inklusive resor och skriftliga rapporter) medan andra inspektioner och uppföljningar kräver betydligt mera tid. Till djurskyddsarbete beräknas åtgå ca 50 arbetsdagar/år.

7.2.1 Djurskyddsinspektion som grundar sig på misstanke

Om det finns anledning att misstänka att ett djur sköts, behandlas eller används i strid med djurskyddslagen eller de förordningar och bestämmelser som har utfärdats med stöd av den, har regionförvaltningsverket, kommunveterinären, den tjänsteinnehavare som utövar tillsyn över hälsoskyddet i kommunen och polisen rätt att verkställa en inspektion. Den som verkställer en inspektion har rätt att få tillträde till de utrymmen där djuren hålls och att utan ersättning ta de prov som behövs för inspektionen. Vid inspektionen granskas förutom själva djuren och djurhållningsplatsen och förhållandena på platsen, också foder, dryck, utrustning och redskap som är avsedda för djuren.

Inom samarbetsområdet finns en tillsynsveterinärstjänst. Djurskyddsinspektioner som grundar sig på misstanke utförs i mån av möjlighet av tillsynsveterinären eller hygienikerveterinären, i annat fall sköts inspektionen av en annan kommunveterinär. Även hälsoinspektörerna kan utföra djurskyddsinspektioner, men gör det då oftast tillsammans med en veterinär.

7.2.2 Granskning av tillstånds- och anmälningspliktig verksamhet

Djurskyddsinspektioner utförs även utan misstanke om överträdelse av djurskyddslagen, på sådana tillstånds- eller anmälningspliktiga verksamhetsplatser där verksamheten förutsätter en ansökan eller anmälan till regionförvaltningsverket. Sådana platser är exempelvis djuraffärer, kennlar och ridstall. Tillstånds- och anmälningspliktig verksamhet granskas enligt riskbedömning med 1 - 3 års mellanrum.

I bilaga 5 finns en lista på verksamheter inom vårt tillsynsområde som enligt lag (§ 24 i djurskyddslagen) skall granskas regelbundet.

7.2.3 Djurtransporter

Om det finns skäl att misstänka att djur transporteras i strid mot bestämmelserna om djurtransport, har polisen, kommunveterinären och regionförvaltningsverket rätt att inspektera djurtransporten. Vid inspektionen av en djurtransport har myndigheterna rätt att också inspektera transportutrustningen. Polisen, gränsveterinärer och besiktningsveterinärer inspekterar djurtransporter inom sina verksamhetsområden också utan misstanke om överträdelser av bestämmelserna.

7.2.4 Slakterier och småskaliga slakterier

På samarbetsområdet finns ett större slakteri, Snellman, och ett småskaligt slakteri, Tajma. Enligt nuvarande lagstiftning har Livsmedelsverket hand om övervakningen av samtliga slakterier i vårt land, förutom renslakterier.

7.3 Stödövervakning

En central del av den gemensamma jordbrukspolitiken är de så kallade tvärvillkoren, som är bindande för jordbrukarna. Iakttagandet av dessa villkor är en förutsättning för utbetalning av EU:s direktstöd och de av EU delvis finansierade stödformerna miljöstöd, kompensationsbidrag och stöd för djurens välbefinnande. Övervakningen av tvärvillkor hör till regionförvaltningsverkets ansvar.

Hygienikerveterinären utför mjölkhygiengranskningar på gårdarna och även övriga tjänsteveterinärer gör bl.a. djurskyddsinspektioner. Ifall man vid sådana gårdsbesök eventuellt upptäcker brister angående tvärvillkoren, skickar man granskningsprotokollet så fort som möjligt till regionförvaltningsverket efter att granskningen är gjord (målet är inom en vecka). Vid allvarliga brister informeras länsveterinären direkt per telefon eller e-post.

8 VERKSTÄLLANDE AV VETERINÄRTJÄNSTER

De veterinärtjänster som kommunen ordnar eller anskaffar som köpta tjänster måste vara lämpliga ur veterinärmedicinsk synpunkt. Kommunerna ska följa med tillgången och kvaliteten på samt dimensioneringen av

tjänsterna inom ramen för miljöhälsovårdens kvalitetskontroll. För tillfället skulle det finnas behov av ytterligare 0,7 veterinärtjänster inom området. En försvårande omständighet vid rekryteringen av vikarier är behovet av svenskspråkig service.

8.1 Grundläggande veterinärtjänster

Samarbetsområdet för miljöhälsovården ska ordna med grundläggande veterinärtjänster som är tillgängliga vardagar under tjänstetid för husdjur som kommuninvånarna håller. För andra djur än produktionsdjur måste dock tjänsterna ordnas bara, om sådana tjänster inte annars finns tillgängliga inom samarbetsområdet.

För alla produktionsdjur som hålls inom kommunens område ska kommunen inom ramen för de grundläggande veterinärtjänsterna se till att en veterinär som kan besöka djurhållningsplatserna är tillgänglig på vardagar under tjänstetid.

8.1.1 Innehåll

Med grundläggande veterinärtjänster avses veterinärtjänster som ges på basen av allmänklinisk undersökning på djurhållningsplatsen eller på veterinärmottagningen. Enligt motiveringarna till lagen är grundläggande veterinärtjänster sådana tjänster som är nödvändiga för förebyggande bekämpande av smittosamma djursjukdomar och zoonoser, samt tjänster som kan motiveras med produktionsekonomiska, epidemiologiska eller djurskyddsmässiga orsaker.

8.1.1.1 Telefonrådgivning

Kommunen ska ordna möjlighet för djurägarna att också per telefon få veterinärrådgivning om husdjurens hälsa och sjukdomar samt om djurhållning och välbefinnande. Samarbetsområdets kommunveterinärer har telefontid kl. 08-09 under vardagar. Kommuninvånarna kan under dessa tider få veterinärrådgivning per telefon.

8.1.1.2 Sjukvård

I de grundläggande veterinärtjänsterna ingår klinisk undersökning av sjuka djur, bedömning av vårdbehov samt vård eller remiss till fortsatt vård. Till grundläggande veterinärtjänster hör också kirurgiska ingrepp till

den del man med grundläggande veterinärmedicinsk utbildning kan utföra operationer i vanliga mottagningslokaler, vårdutrymmen och djurstall utan specialinstrument.

Exempel på grundläggande veterinärtjänster som erbjuds inom samarbetsområdet är ultraljudsundersökningar och en del vanliga operationer.

8.1.1.3 Hälsovård

I de grundläggande veterinärtjänsterna ingår numera en allt större del förebyggande åtgärder för att bibehålla och främja djurens hälsa och välbefinnande. Hälsokontroller och utarbetande av hälsovårdsplaner för produktionsdjur hör till de grundläggande veterinärtjänsterna. Kommunen är ändå inte skyldig att erbjuda veterinärtjänster för uppgifter som kräver specialkompetens.

Grundläggande hälsovårdstjänster som erbjuds är, förutom hälsokontroller och hälsovårdsbesök på gårdar, vaccinerings, avmaskningar, sterilisering, kastrering samt fertilitetsundersökningar och -behandlingar hos kor, grisar och får.

8.1.1.4 Avlivning av djur

Avlivning av husdjur på grund av sjukdom eller på ägarens begäran hör till de grundläggande veterinärtjänsterna. Avlivning av husdjur och vilda djur som hämtats till veterinärmottagningen av djurskyddsskäl hör också till de grundläggande veterinärtjänsterna. Kostnader för avlivning av vilda djur kan debiteras av regionförvaltningsverket. Avgiften för ett djur som avlivats av djurskyddsmässiga skäl debiteras ägaren ifall att man vet vem denne är.

8.1.1.5 Intyg

I de grundläggande veterinärtjänsterna ingår intyg eller utlåtanden, vilka baserar sig på en allmänklinisk undersökning av husdjurets hälsotillstånd. Detta gäller t.ex. utlåtanden och intyg till försäkringsbolag samt för export, import eller handel.

8.2 Nationella hälsovårdsprogram – Naseva och Sikava

Kommunen skall inom ramen för de grundläggande veterinärtjänsterna ordna med hälsovårdstjänster för de husdjur för vilka det finns ett riksom-

fattande hälsovårdsprogram och ett ändamålsenligt uppföljningssystem för verkställandet av programmet. Det finns för närvarande två sådana program, Naseva för nötkreatursgårdar och Sikava för svingårdar.

Enligt Nasevas villkor ska veterinären avlägga ett hälsovårdsbesök på nötgården minst en gång om året. Ifall mediciner överläts för kommande sjukdomsfall krävs enligt gällande lagstiftning fler hälsovårdsbesök per år. (Jord -och skogsbruksministeriets förordning om användning och överlåtelse av läkemedel för behandling av djur 17/14). Besöksfrekvensen beror i så fall på gårdens storlek och produktionsinriktning. Hälsovårdsplanen uppdateras årligen.

Inom ramen för Sikava ska minst fyra hälsovårdsbesök om året avläggas på gårdar med smågris- eller integrerad produktion. På slaktsvinsgårdar avläggs minst ett hälsovårdsbesök per uppfödningssomgång eller minst fyra hälsovårdsbesök per år i fall svinstallet har avdelningsvis uppfödning. Ifall veterinären överlåter mediciner i reserv krävs fler hälsovårdsbesök. Vid ett av besöken uppdateras hälsovårdsplanen.

Målsättningen för hälsovårdsprogrammen är ett bättre ekonomiskt resultat för gården, genom bättre hälsa och välmående för djuren. Att gården har ett hälsovårdsavtal är också ibland en förutsättning för att erhålla vissa stöd.

Kommunveterinärerna på samarbetsområdet utför hälsovårdsbesök enligt bestämmelserna och hjälper producenten att förbättra djurens välmående och därmed också förbättra produktionen och lönsamheten.

Protokoll över hälsovårdsbesöken registreras i datasystemen för Sikava och Naseva.

I bilagan kartläggning av resursbehovet (se bilaga 1) finns antalet nöt och svingårdarna som ingått hälsovårdsavtal. I Nykarleby dominerar svingårdarna och eftersom Sikava-programmet förutsätter flera besök årligen kräver dessa mycket arbetstid. I Pedersöre dominerar nötgårdarna och trots att det krävs färre Naseva-besök per år går ändå en betydande del av veterinärens arbetstid åt till hälsovårdsbesök eftersom nötgårdarna är så många.

Även Finska Pälsdjursförbundet håller som bäst på att utarbeta ett eget hälsovårdsprogram för pälsfarmer, Fureva. Eftersom pälsnäringen är mycket stor på vårt tillsynsområde kommer troligen veterinärernas arbetsbörda att öka i och med att de pälsfarmer som ingår hälsovårdsavtal skall besökas regelbundet.

8.3 Akut veterinärhjälp

8.3.1 Innehåll

Kommunen skall tillhandahålla akut veterinärhjälp som är tillgänglig under alla tider på dygnet för djur som finns på kommunens område. Målsättningen för den akuta veterinärvården är att den ska fungera som första hjälp, för sådana fall där djurens hälsa och välbefinnande är akut hotat samt om möjligt säkerställa att patientens tillstånd inte oskäligt försämras i väntan på de tjänster som är tillgängliga under tjänstetid.

Som akut veterinärhjälp räknas bland annat behandling av kalvningsför-
lamning och akuta inflammationer, förlossningshjälp, vård av sår och skador.

Veterinärerna har telefontid vardagar mellan kl. 8-9 och kan i akuta fall anträffas under dagen på sin mobiltelefon (se kontaktuppgifter längre ner). Efter kl. 15 når man den dejourerande veterinären via journumret.

8.3.2 Akut veterinärhjälp utanför tjänstetid

Kommunen skall ordna med jourtjänst för akut veterinärvård som behövs utanför tjänstetid i samarbete med andra kommuner inom ett område som motsvarar en eller flera ekonomiska regioner eller ett eller flera landskap.

Samarbetsområdet bildar tillsammans med kommunerna Karleby och Kronoby en jourring. I jourringen ingår fem kommunveterinärstjänster. Man får tag på den jourhavande veterinären genom att ringa ett avgiftsbelagt nummer, tfn 0600 399 700. Den veterinär som jourar är anträffbar vardagar kl. 15-08 och under helgen från fredag kl. 15 till måndag kl. 08. Miljöhälsovården i Jakobstad gör upp jourlistorna för några månader i taget. Veterinärerna jourar ungefär en kväll per vecka och var femte helg.

En nationell målsättning på sikt är att separera juren för sällskapsdjur från stordjursjuren, som kräver att veterinären gör besök på djurhållningsplatsen.

För tillfället finns det inte resurser att med egna veterinärtjänster upprätthålla separata jurer för smådjur och för stora djur i området. Den veterinär som har jour sköter i dagens läge alla akuta fall.

Jourområdet har en centraliserad kontaktservice. Samarbetsområdets journummer går direkt till den jourhavande veterinären, som kan besöka gården, ge veterinärvård på smådjursmottagningen eller ge råd per telefon. Eftersom journumret är avsett för akuta fall har man, för att undvika onödiga samtal, tagit i bruk ett avgiftsbelagt nummer.

8.4 Tjänsternas tillgänglighet och kvalitet

8.4.1 Tidsbeställning

Djurets ägare eller innehavare ska om hen så önskar kunna reservera tid för veterinärbesök till djurhållningsplatsen eller för ett smådjursbesök till veterinärmottagningen. När det finns flera praktiserande veterinärer tillgängliga i samarbetsområdet kan kunden i icke-brådskande fall, i mån av möjlighet, fritt välja vilken veterinär hen vill använda.

Alla veterinärer på samarbetsområdet tar emot tidsbeställningar. Fördelningen mellan tidsbeställningstjänster och akuthjälp varierar något mellan kommunerna, men förhållandet är ungefär 60 % tidsbeställda och 40 % akuta besök. Tidsbeställning kan göras vardagar under telefontiden kl.8-9.

8.4.2 Tillgänglighet

Den som behöver grundläggande veterinärtjänster eller akut veterinärhjälp ska ha tillgång till dem inom skälig tid och på skäligt avstånd med beaktande av de geografiska förhållandena. Jourringen är uppgjord med tanke på detta så att alla inom området har möjlighet att få hjälp inom tre timmar under alla tider på dygnet. Enligt det riksomfattande programmet för veterinärvård (EHO) 2015 - 2021, uppdatering för år 2021 ska den akuta veterinärhjälpen ordnas så att 90 % av alla fall kan få hjälp inom 3 timmar under alla tider på dygnet. Jourområdet bör vara sådant att 90 % av besöken är sådana där veterinärens avstånd till djurhållningsplatsen eller djurägarrens avstånd till smådjurskliniken är under 100 km.

Vid tidsbeställningen försöker man möta kraven på att icke-akuta fall ska kunna tas emot inom en vecka efter tidsbeställning och operationer av friska djur inom tre veckor efter tidsbeställning (under semestersäsongen inom 6 veckor). Om kunden vill anlita någon viss veterinär kan väntetiden vara längre.

8.5 Lokaler

Om kommunen ordnar med grundläggande veterinärtjänster och akut veterinärhjälp genom att själv producera tjänsterna, ska kommunen ordna de lokaler och redskap som behövs för tjänsterna med beaktande av veterinärvårdslagen, sina skyldigheter som arbetsgivare enligt arbetarskyddslagen, kommunens plan samt mängden olika djurarter som finns inom kommunens område.

Varje kommunveterinär inom samarbetsområdet har tillgång till egna utrymmen. Alla kliniker fungerar även som mottagning för smådjur, där finns således både mottagningsrum och väntrum. Dessutom finns det sociala utrymmen vid varje mottagning. Läkemedel förvaras i låsta skåp på mottagningarna. Vid mottagningen i Nykarleby finns ett varmgarage. Kommunerna ansvarar för att städningen av utrymmena sköts. Kliniken i Jakobstad är utrustad med larm.

Veterinärmottagningarnas kontaktuppgifter:

Jakobstad
Ekovägen 11, 68620 Jakobstad
tfn 050-5728278
telefonid måndag till fredag kl. 08-09

Nykarleby
Bankgatan 37, 66900 Nykarleby
tfn 06 722 0028, 0500-337006
telefonid måndag till fredag kl. 08-09

Bennäs (Pedersöre)
Mjölvägen 2, 68910 Bennäs
tfn 0500-365511
telefonid måndag till fredag kl. 08-09

8.6 Redskap och instrument

Mottagningarna är utrustade med sådana instrument och redskap, som behövs för att producera grundläggande veterinärtjänster och akuta kirurgiska ingrepp. Kommunerna förser även veterinärerna med skyddsutrustning så som stövlar och skyddskläder. Veterinärerna har även tillgång till

tvättmaskin vid mottagningarna. Alla kommunveterinärer har tillgång till egen dator och telefon.

Grundläggande utrustning som finns på mottagningarna är bland annat mikroskop, instrument för sterilisering och elektrotom.

8.7 Köpta tjänster

Samarbetsområdet köper i normala fall inga veterinärtjänster av utomstående.

8.8 Tjänster som överskrider basnivån

Kommunen kan om den vill ordna med specialveterinärtjänster, men har enligt veterinärvårdslagen ingen skyldighet till detta. I samarbetsområdet erbjuder kommunveterinärerna inga specialveterinärtjänster utan kunderna hänvisas i sådana fall till privata veterinärkliniker.

En del blodanalyser kan utföras inom samarbetsområdet. Övriga nödvändiga prov sänds för undersökningar och analyser vidare till utomstående laboratorier. Material som skickas för analys och som kan vara smittfarligt förpackas och sänds enligt postens anvisningar. Provrören packas i plastpåse och sänds i laboratoriets gulsvarta lådor. Lådorna är märkta med ”Eläinperäinen näyte – vapautettu”. Laboratoriesvaren tas emot brevlades eller via e-post.

9 LEDNING

9.1 Utvärdering av planerna och tillsyn över genomförandet

Social- och hälsovårdsnämndens övervakningssektion godkänner tillsynsplanen. Planen sätts även in i det nationella dataprogrammet VYHA. Planen skall ses över med jämna mellanrum, dock med minst tre års intervall. Eftersom det ofta sker förändringar i antalet djurgårdar osv. behövs en årlig uppdatering av planen.

10 KVALITET

10.1 Insamling av respons

Kommunerna inom samarbetsområdet bör följa med hur veterinärvårdens tjänster förverkligas med hjälp av regelbundna kundenkäter. En kundenkät genomförs år 2021 ifall resurserna räcker till.

10.2 Behandling av klagomål

Eventuella klagomål som inkommer angående veterinärvården utreds av chefen för miljöhälsovården. Ifall klagomålet gäller ledningen av veterinärvården utreds det av social- och hälsovårdsdirektören. Alla klagomål utreds och eventuella påföljder vidtas.

10.3 Förbättring av verksamheten

I samband med uppdatering av planen tas kundresponsen, eventuella klagomål och annan respons i beaktande.

11 UPPFÖLJNING OCH RAPPORTERING

11.1 Tillsyn över efterlevnaden av utfärdade förordnanden och förbud

Veterinärerna ansvarar för uppföljningen av de förordnanden och förbud som utfärdas. Djurägaren ges en tidsfrist och efter att denna löpt ut görs nya kontroller. Ifall de utfärdade förordnandena och förbuden inte har följts vidtas vidare åtgärder.

11.2 VASU-rapportering

VASU rapportering görs enligt Livsmedelsverkets anvisningar ”Anvisningar till kommunen om rapporteringen av livsmedelstillsynen och tillsynen över djurs hälsa och välmående till regionförvaltningsverket” (Livsmedelsverkets anvisning 11009).

11.3 Rapporter och statistik som begärs av andra myndigheter

Veterinärerna är ansvariga för att rapporter och statistik som begärs av andra myndigheter skickas inom utsatt tid. Rapporter och beslut från djurskyddsinspektioner sänds till regionförvaltningsverket och vid behov till polisen direkt eller senast inom en månad efter inspektionen. Protokoll från hälsoövervakningsprogrammets besök sänds genast efter granskningen till regionförvaltningsverket. Misstankar om sjukdom anmäls enligt beskrivningarna i misstanke om och fall av djursjukdom. Sådant tillsynsarbete över djurens hälsa och välmående för vilket kommunen debiterar staten görs faktureringen enligt regionförvaltningens direktiv. Andra dokument som begärs av myndigheter skickas inom utsatt tid.

11.4 Anmälan om djursjukdomar

Anmälan om djursjukdomar görs enligt avsnittet misstanke om och fall av djursjukdomar, se punkt 7.1.2.

11.5 Statistikföring över användningen av veterinärtjänster

Årsstatistiken inbegärs av kommunveterinärerna årligen och sänds via programmet VYHA till regionförvaltningsverket. Statistiken delges även Social- och hälsovårdsnämnden i Jakobstad i samband med två delårsrapporter (mars och augusti) samt vid bokslutet.

AVSLUTNING

Uppdateringen av planen görs av tillsynsveterinären i samarbete med praktikveterinärerna, hygienikerveterinären och chefen för miljöhälsovården. I samband med uppdateringen tar man i beaktande kundrespons, eventuella klagomål samt sk. AJO-besök utförda av regionförvaltningsverket. Kommunen registrerar de utvecklingsbehov som har framkommit på ovan nämnda sätt och följer med hur verksamheten utvecklas.